

prikazal, ki je hudo znamenje obrnil na dobro. V Wales-u so imeli zajca, lisico in srnjo za „mrčes.“ Vendar so Angleži že ob času Rimljanov zajce jedli, sami Rimljani pa ne, ker so v starodavnih grobih tudi zajčje kosti nahajali. Na južnem Angležkem pred 11. stoletjem niso zajcev lovili. Pomina vredno je to, da vkljub Mojzesovi prepovedi so vendar duhovni jed zajčjega mesa zagovarjali in ga priporočali ljudem zoper grižo.

Petelina „zgodnje tice“ niso jedli. Petelinova domovina je menda srednja Azija; Perzijani so ga visoko častili. Iz teh krajev se je zaplodel na Grško in od ondod po ostali Evropi. Povsod so imeli veliko vraž o njem; kakor poprej Perzijanom, tako je pozneje Grkom in Rimljanom prerok bil petelin. Petelin — so rekli — je Temistoklu prerokoval, da bo zmagal Kserksesa; Romulu je petelin pokazal, kje naj zida Rim. V srednjem veku so ljudje mislili, da petelin človeško meso je in človeško kri pije. Kadar se je postaral, legel je jajca, iz katerih se je zmaj (lindvern) rodil, ako je krota na teh jajcih sedela. Duhovščina je pregnala vražo, da petelin človeško kri pije; postni čas so potrebovali veliko jajec in kapunovo meso je bilo dobro. Teodor Kanterburiski je rekel, da se sme petelin jesti, če tudi je pil človeško kri, al popred se mora poškopiti z blagoslovljeno vodo. Drugi duhovniki so djali, predno se petelin zakolje, mora se 3 mesece ostro nad njim paziti. V 7. stoletju so peteline že sploh jedli. Sužni je svojemu gospodu prinesel petelina, tudi na Nemškem je „petelin za davek“ še znan.

Národne stvari.

Vednosti pomagajo do premožnosti.

Želja je vsakemu človeku prirojena, da si svoje okolščine zboljša, premožnost povzdigne. V ta namen gleda krog sebe, kako si drugi ljudje pomagajo na bolje, in ker ni vsakemu mogoče daleč po svetu hoditi, da bi se naučil, kar drugi več mimo njega znajo in vedó, zato prebira knjige in časnike, išče po njih, česar želi izvedeti, če mu je bila sreča mila, da zná brati — namreč svoj materni jezik.

Iz tega mora vsakdo prevideti, kako potrebno je vsakemu človeku, da zna brati (čitati). Zato pa, dragi sorojaki, na noge! Malo truda je treba, in prva stopinja do omike je kmalu v vaši oblasti.

Gotovo je, da v tej zadevi duhovni pastirji, spoznaje resnico, da blagostan v telesnih zadevah napeljuje na blagor duševni, bodo svojim ovčicam na vso moč pomagali, da jih tako na pravo pot omike pripeljejo.

Komur knjige v jeziku njemu znanem ne zadostujejo, ta si naprej pomaga s tem, da se ptujih jezikov vadi. Tako nas zgodovina uči, da so se Grki od Egipčanov in Feničanov, Rimci od Grkov, Nemci od Rimcev, in o sedanjih časih narod od naroda po prilastenju njihovih jezikov učili. Po tej poti so vednosti znanosti in učenosti obče blago postale. Nobenemu pametnemu ne hodi na misel, da je Nemec, ako se uči francozki, angleški ali kak drug jezik, svojej domovini nevaren. Samo avstrijskim Slovanom, ako želé si ruski jezik prilastiti, podtikajo zmedeni možgani zagrizencev željo se porusiti, in jih psujejo kot sovražnike Avstrije.

Naša vlada dobro vé, kako hraber varh jej je bil o vsakej nevarnosti Slovan, ktereга koli plemena si bodi. Kteri mar neumnež more sumiti, da bi Slovan, prestopivši na višo stopinjo omike utegnil na ljubezni do domovine in dosedanje države krhati se? Omikani človek more po zaslugi ceniti vrednost zavetja, ki ga vživa v dobro vredjeni državi, zato bo z veseljem prostovoljno brez vse sile žrtvoval blago in življenje, da

jo obvaruje, česar sirovi in neomikani ljudje le po sili storé.

Zadnji čas je, da vse psovanje med raznimi narodi, stoječimi v zavetji avstrijske države, popolnoma prestane. To se bode pa še le uresničilo tedaj, kadar vlada do prepričanja pride, da morajo vsi njeni narodi enake pravice vživati, kakor spolnujejo vsi enake dolžnosti.

Dr. Orel.

Zgodovinske stvari.

B a t o ,

znamenovanje za najvišega glavarja pri nekdanjih Panonih.

Spisal Davorin Trstenjak.

(Dalje.)

Naj še omenimo, kakošen žalosten konec je brevški Bato vzel.

Dio Cassij piše (55, 29): Dalmatinci so se zavoljo velikega tributa (dače, aracha) spuntali na pohujskanje nekega Bata iz roda Dysidiatov, in so Rimljane potolkli, kateri so nad Dalmatince z vojsko prišli. Bato toraj ni bil Dalmatinec in ilirske narodnosti, ker Strabon Daisitiati, kakor on nje imenuje, k panonskim rodičem šteje.

Ta potolk je bil znamenje za druge, spuntati se, in Dio pripoveda, da so tudi Brevci, rod v Panonii nekega drugega Bata na čelo postavili, in pred Sirmium se podali, da bi tam rimsko posadko premagali. Med tem je dalmatinski Bato od kamena težko ranjen bil, in sicer pred Salono. Na pol zdrav gre rimskemu vojvodi Messalini naproti, ali preobladan ni vedel kaj druga storiti, ko se k Batu brevškemu podati in z njim združen vojskovati.

Bojevalo se je z menljivo srečo. Slednjič je dalmatinski Bato zavoljo mira se začel z Rimljani pogajati, in Dalmacija je prišla pod rimsko oblast. Pod Avgustom je ta dalmatinski Bato brevškega Bata, kateri je od Rimljanov gospodarstvo čez Brevce dobil, vlovil in umoriti dal (Dio 55, 34).

Sedaj je dalmatinski Bato postal gospodar Panoncem, vendar je za Tiberija se Rimljanom celó podvrgel (Dio Cass. 56, 13, 16). Dio je bil rodem Grk iz Afrike in za Cesara Severa 222 po Kristu cesarski namestnik *) v Panonii, toraj 200 let pozneje, kakor sta se Bata z Rimljani vojskovala.

Strabon, kakor je gorirečeno bilo, pripoveduje, da so Daisitiati, med kterimi se je Bato, kateri je Dalmatince na povstanje zoper Rimljane podhujskal, rodil, — bili panonski rod. Da so Grki tuja imena dobro popačevati znali, vsakdo se lahko prepriča. Daisitiati so se gotovo po domače imenovali Desičani. V rečnem okrožji Drina še se v 9. stoletju imenuje: véliki župan v Desnici. Desičani so utegnili svoje ime dobiti po svojem batu: Deso. Deso, Desimir, so staroslovenska imena.

Panoni so bili potolčeni pri reki Bacunthius ali Bacuncius = Bakunec od korenike: bak, bek, rauschen, zato: bakva, bekel, Wassergefäss — Bečva, ime reke. Svoj tabor so imeli kraj muže in potoka: Vlca, *Ὀὐλκαία*, Vlca, današnje Vuke, primeri imena rečic: Vlčka, Vlkov, na Českem in Ruškem, gotovo, ker so se tam radi vlki, volki skriivali. Drugo mužo „insula in Savo“, imenuje Plinij Me-

*) Ko je Panonija rimska provincija postala, tedaj so se vladike imenovali: Praeses, tako Sabinus, Marcius Agrippa; potem: Dux kakor Marinus; slednjič: Rector, znan je Aemilianus in Aurelius Probus.